

Posudek na bakalářskou práci

Název: Komunikace v interkulturní rodině – reflexe českých žen

Autor: Nikol Nováková

FHS UK, Praha 2015, 49 s.

Téma bakalářské práce Nikol Novákové patří do oblasti studia migrací a interkulturních vztahů. Svými východisky je standardním zadáním graduační práce. Nicméně způsobem, jakým autorka přistoupila k řešenému problému, posunula Nikol Nováková úkol do vyšší roviny náročnosti. Autorka se totiž rozhodla zabývat se reflexí interkulturní komunikace ze strany českých žen napříč jejich různými kulturními zkušenostmi, kterou získaly v manželství/partnerství s muži z různých kulturních oblastí. Na jednu stranu tedy nemohla uvažovat o střetu dvou kulturních okruhů, o konkurenci významů, které přicházejí z té či oné kultury (a tedy využít literaturu, která nabízí vysvětlení příčin kolizí v interkulturní komunikaci). Na stranu druhou však tento přístup představoval výzvu pro analytické myšlení a vyšší míru abstrakce při interpretaci dat. Proto, aby se autorka ne zcela ztratila v datech, dominantně se zaměřila na reflexi jazykové komunikace. Ukotvení v této oblasti chápu jako šťastné. Data, která se stala základem vlastní práce autorky, byla vytvořena na základě polostrukturovaných rozhovorů s osmi ženami, manželkami cizinců - zahraničních managerů a podnikatelů.

Práce je z hlediska základní struktury pojata standardně. V teoretické části se autorka hlásí k textům z oblasti interkulturní komunikace. Více než interpretační rámec slouží tyto texty jako uvedení do problematiky komunikace v interkulturní rodině. Popisují stav, namísto aby vysvětlovaly příčiny a povahu sledované interkulturní komunikace.

Akcent na popis je pak přítomen i v samotné práci. Zatímco v části metodologické, která je přehledná a dobře strukturovaná, je popis na místě, v analytické, resp. empirické části by měl popis být jen jedním z kroků. Popis by měl navazovat na hlubší interpretaci dat. Mýlné by však bylo si myslet, že práce nepřináší žádné poznání. Autorce se podařilo ukázat, jak české manželky uvažují o interkulturní komunikaci ve své rodině. Mezi zajímavé nálezy pokládám např. závěr, že různé ženy různě reflektují „vyloučení“ z komunikace v důsledku jazykové nekompetence manžela. Autorka objevila tři modely přístupu: 1. jsou ženy, které se cítí omezeny v důsledku neznalosti češtiny ze strany manžela, snaží se proto tento handicap vyvažovat např. překládáním komunikace či existenci uzavřených společenských okruhů cítí jako ochuzení; 2. jsou ženy, které situaci uzavřených společenských okruhů akceptují, a racionalizují tento stav odvoláním se na povahu svojí a svého manžela; 3. Jsou ale také ženy, které interkulturní manželství (jazykovou nekompetenci manžela) nechápou jako problém, protože si vytvořily sociální okruh, v němž tento handicap handicapem není. Z hlediska interpretace by pro vysvětlení tohoto postoje mohla posloužit teorie transnacionálních sociálních sítí a transnacionálního sociálního pole. Na toto téma můžeme také v rámci obhajoby vést dialog. Zatímco v přístupu žen 1. a 2. typu roli hraje představa asimilace. Je zároveň možná škoda, že autorka nešla ve výzkumu a popisu dat více do detailu. Právě i samotný detailní popis mnohdy naznačí, odhalí, ba dokonce objeví klíčové významy, skrze něž jedinci rozumějí či naopak nerozumějí sociální realitě. Rezignace na smysl pro detail pak někdy i z invenčně založené práce činí text bez neočekávaných zvrátů a nálezů, tedy text, který jen potvrzuje intuitivně cítěné postoje lidí, o nichž přemýšlíme. To se do jisté míry stalo i v práci Nikol Novákové.

Práce Nikol Novákové je splněným úkolem, který si předsevzala. Prokázala, že je schopna provést rešerši odborné literatury, navázat kontakt s informátorkami a vést s nimi rozhovor, strukturovaně představit data a v závěru své nálezy shrnout. Po formální stránce by si text zasloužil korekturu textu.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou velmi dobře až dobře s ohledem na průběh obhajoby.

V Praze 2. 6. 2015

Dana Bittnerová